

**SAMARQAND VILOYATI PEDAGOGLARNI
YANGI METODIKALARGA O'RGATISH MILLIY
MARKAZI**

**MAKTABGACHA, BOSHLANG'ICH VA MAXSUS TA'LIM
METODIKASI KAFEDRASI**

**PIRLS TADQIQOTIDA
BELGILANGAN MAHORAT
TAVSIFLARI**

*(umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari
uchun uslubiy ko'rsatma)*

D.Rabbonayeva. PIRLS tadqiqotida belgilangan mahorat tavsiflari.

Umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun
uslubiy ko'rsatma. – Samarqand viloyati pedagogika markazi. 2023-yil.
28 bet.

Taqrizchilar: D.Jo'rayeva – Samarqand viloyati pedagogika
markazi Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus
ta'lim metodikasi kafedrası katta o'qituvchisi
M.Mingboyeva – Samarqand viloyati
Kattaqo'rg'on tumani 26-maktabning oliy toifali
boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Ushbu uslubiy ko'rsatma umumta'lim maktablarining boshlang'ich
sinf o'qituvchilari uchun mo'ljallangan bo'lib, PIRLS tadqiqotida adabiy
kitobxonlik malakasini egallash maqsadidagi o'qish va axborotni
o'zlashtirish va undan foydalanish maqsadidagi o'qish uchun baholash
me'zonlari va mahorat tavsiflari darsliklardagi matnlar asosida
tushuntirib berilgan.

*Uslubiy ko'rsatma Samarqand viloyati pedagoglarni yangi
metodikalariga o'rgatish milliy markazi Ilmiy kengashining 2023-yil 24-
fevraldagi 1|3.4- sonli yig'ilish qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.*

Kirish

Xalqaro doirada 2021-yilda o'tkaziladigan PIRLS baholash dasturida 70 ga yaqin davlatlar qatorida mamlakatimizdagi 4-sinf o'quvchilari ham ilk marotaba ishtirok etishdi.

Tadqiqotlar 2001, 2006, 2011, 2016-yillarda o'tkazilgan bo'lib, 2021-yil tadqiqotning beshinchi davriyligi hisoblanadi. Har besh yilda o'tkaziladigan PIRLS dasturi 4-sinf o'quvchilarining o'qib tushunish ko'nikmasini xalqaro darajada baholaydi.

Mazkur dastur 4-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy fanlardan bilim darajasini baholaydigan TIMSS dasturini to'ldirishga yo'naltirilgan bo'lib, Boston kollejidagi TIMSS va PIRLS xalqaro markazi, IEA tashkilotining Gamburg va Amsterdam shaharlaridagi idoralari bilan yaqindan hamkorlikda boshqariladi.

O'quvchilarning erishgan yutuqlarini baholash barcha o'quvchilardan emas, balki ushbu qatlam vakillari sifatida tanlab olingan o'quvchilardan obyektiv testlarni o'tkazish orqali amalga oshiriladi. Shuningdek, maktab direktorlari, o'qituvchilar, o'quvchilar, hattoki otalardan so'rovnomalar o'tkazilib, ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillarga doir qimmatli ma'lumotlar to'planadi.

PIRLS xalqaro tadqiqoti boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qib tushunish ko'nikmalarini qay darajada rivojlanganligi haqidagi ma'lumotlarni xalqaro miqyosda taqqoslash imkonini beradigan, o'qish va o'qitishni yaxshilashda ta'lim sohasidagi davlat siyosatiga xizmat qilishi mumkin bo'lgan tahlillarni taqdim etadigan yirik xalqaro baholash dasturi hisoblanadi.

Hozirgi vaqtda PIRLS ta'rifiga ko'ra, o'qish savodxonligi jamiyat tomonidan talab qilinadigan va inson tomonidan qadrlanadigan yozma

til shakllarini tushunish va ulardan foydalanish, shuningdek, matnlardan turli shakllarda ma'no hosil qila olish qobiliyati hamdir.

Tadqiqot doirasida asosiy e'tibor tushunishni namoyon qilishdan o'zlashtirilgan ma'lumotlarni qanday qilib yangi loyihalar va vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatlarini namoyon qilishga qaratilmoqda.

O'quvchi bu jarayonning faol qatnashuvchisi bo'lib, ma'no yaratadi, matn ustida mushohada yuritadi va samarali o'qish strategiyalarini ongli ravishda tanlab qo'llaydi. Har bir matn turi odatiy shakl va qoidalarga amal qilgan holda o'quvchiga matnni sharhlashga yordam beradi. Har qanday matn turli shaklga ega bo'lishi mumkin. Bular an'anaviy kitoblar, jurnallar, hujjatlar va gazetalar, shuningdek, raqamli ko'rinishdagi yozma shakllarni ham o'z ichiga oladi.

PIRLS boshlang'ich sinf o'quvchilarining sinf va sinfdan tashqari o'qishini baholashda ikkita keng qamrovli maqsadga, ya'ni "badiiy tajriba orttirish", "axborotni olish va undan foydalanish"ga qaratiladi.

Biz ushbu uslubiy ko'rsatmada o'qish darsliklaridagi matnlar bo'yicha beriladigan topshiriqlar mazmuni va uni baholash me'zonlarini ko'rib chiqamiz.

PIRLS tadqiqotida belgilangan mahorat tavsiflari

O'zbek xalqidan asrlar davomida ko'plab fan va madaniyat namoyondalari yetishib chiqdiki, ularning turli fan sohalari bo'yicha yaratgan va bizgacha yetib kelgan boy ilmiy meroslari umumjahon miqyosida ham keng tanilgan.

Tarixni har tomonlama, atroflicha o'rganish, undan to'g'ri xulosalar chiqarish hozirgi davr va kelajak uchun muhim ahamiyatga egaki, bu tajriba doimo keyingi taraqqiyot uchun yo'lchi yulduz bo'lib xizmat qiladi. Mana shu sababli biz lozim bo'lgan har bir sohada, tarixga, o'tmishga murojaat qilamiz.

Xalqimizning buyuk pedagogi, davlat va jamoat arbobi Abdulla Avloniy o'zbek xalqining san'at va adabiyotni rivojlantirishda milliy maktablar uchun ta'lim va tarbiyaga oid bir necha asarlar yozdi. Bu asarlarda ham milliy, ma'naviy, axloqiy tarbiyani to'g'ri yo'lga qo'yish va ular asosida o'qitish usullarini yoritib bergan.

Abdulla Avloniy „Turkiy guliston yohud ahloq“ asarida tarbiyani yosh avlodga tug'ilgan kunidan boshlab berish lozimligi, axloqli tarbiyalashda ma'naviyat bilan kuchlantirish, zehnini milliy ruhda ravshanlashtirish lozimligini ta'kidlaydi. Bu esa albatta ustoz va murabbiylar sayi harakati, ota-onalar va mahalla-kuy a'zolari bilan hamkorlikda juda yaxshi natijalar berishi mumkinligini e'tirof etib o'tadi. Darhaqiqat, Abdulla Avloniy ta'kidlaganidek „Fikrning quvvati, ziynati kengligi muallimning tarbiyasiga bog'liqdir“. Bu fikr zamirida juda katta fidoyilik yotganini ko'ramiz. Bu vazifalarni bajarish bilan o'quvchilarning qalbida ta'lim-tarbiya jarayoni bilan birga ma'naviy-axloqiy tarbiyani juda keng shakllantirish, o'tmishimizga hurmatni,

bugungi kunga mehr-oqibatni, kelajakka esa ma'naviy meros orttirishimiz mumkin.

O'qish savodxonligining asosi matnlar bilan to'liq ishlash uchun zarur bo'lgan o'qish qobiliyatlarini shakllantirishdir. Bu o'quvchi tomonidan kerakli ma'lumotlarni topish va tarqatish, matnning ma'lum qismi bo'yicha xulosalar chiqarish, asosiy belgilarning harakatlarini sharhlash, matn namunalari va matn tuzilishini dastlabki tahlil qilish bilan tasdiqlash.

PIRLS o'qish savodxonligini o'rganish monitoringi bo'lganligi va uning asosiy vazifalaridan biri o'qish sifati dinamikasini o'rganish bo'lganligi sababli, o'qish uchun zarur shart bu har bir qismda matnlar va ularga berilgan topshiriqlarning bir qismini qayta ishlatishdir.

Tadqiqot ishtirokchilarining o'quv va o'qishdagi yutuqlarini baholash o'quvchilarning o'qish ko'nikmalarining muayyan darajalariga asoslangan holda maktab ta'limi sifatini baholash sohasidagi xalqaro ekspertlarning ko'rsatmalariga muvofiq amalga oshiriladi. Ushbu darajalar ishda taklif qilingan matn bilan ishlashda turli murakkablikdagi o'quvchilarning o'quv faoliyatini tavsiflaydi. Aniq darajadagi mezonlar sizga bolalarning natijalarini statistik jihatdan alohida guruhlariga ajratish imkonini beradi, ularning tayyorgarligini o'qish savodxonligi jihatidan ma'lum darajani tavsiflovchi aniq vazifalar yordamida tasvirlash mumkin.

PIRLS tadqiqotlarida o'quvchilar bilimini aniqlash va baholash uchun 2 ta matn ya'ni, badiiy matn va axborotli matn beriladi. Ushbu matnlar asosida eng ko'p qo'llaniladigan o'qishning quyidagi ikki turi o'rganiladi:

1. Adabiy kitobxonlik malakasini egallash maqsadidagi o'qish.

2. Axborotni o‘zlashtirish va undan foydalanish maqsadidagi o‘qish.

Biz quyida adabiy kitobxonlik malakasini egallash maqsadidagi o‘qish va axborotni o‘zlashtirish va undan foydalanish maqsadidagi o‘qish uchun baholash me‘zonlari va mahorat tavsiflarini darsliklardagi matnlar asosida ko‘rib chiqamiz.

**Adabiy kitobxonlik malakasini egallash maqsadidagi o‘qish turi
uchun baholash me‘zonlari va mahorat tavsiflari**

Daraja	Ballar	Mahorat tavsifi
Past	400 - 474	1. Matnning muayyan qismlarini ajratib ko‘rsatish. 2. Ulardan oddiy xulosalarni ifodalashda foydalanish.
O‘rta	475 – 549	1. Voqealar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni ko‘rsatish. 2. Matnning umumiy g‘oyasini aniqlash. 3. Matn tarkibining elementlarini ochib berish. 4. Qahramonlar xatti-harakatiga izoh berish
Yuqori	550 – 624	1. Asar qahramonlarining xatti-harakatlari va his –tuyg‘ularini taqqoslash va qiyoslash. 2. Ularning o‘zaro aloqalarini tushuntirish. 3. Matnda qo‘llangan til vositalarining xususiyatlari ustida birlamchi tahlil o‘tkazish.
Oliy	625 va undan yuqori	1. Matnning asosiy g‘oyasini tushunish, yashiringan axborotlarni aniqlash va umumlashtirish. 2. Matndagi savollarga qahramonlarni asosiy tavsiflari, ularning intilishlari va his- tuyg‘ularini izohlash orqali javob berish. 3. Matndan misollar keltirgan holda, javoblarni asoslash.

**Axborotni o‘zlashtirish va undan foydalanish maqsadidagi o‘qish
uchun baholash me‘zonlari va mahorat tavsiflari**

Daraja	Ballar	Mahorat tavsifi
Past	400 - 474	1. Matda keltirilgan dalillarni aniqlash va tasvirlash. 2. Kerakli axborotni o‘zida mujassamlashtirgan gapni ajratish. 3. Xulosalarni izohlash uchun olingan axborotdan foydalanish.
O‘rta	475 – 549	1. Matnda yaqqol taqdim etilgan axborotga muvofiq xulosa chiqarish. 2. Matnning turli qismlarini tahlil qilish va kerakli axborotni ajratish.
Yuqori	550 – 624	1. Matnda yashirin berilgan axborotni aniqlash. 2. Matndagi alohida gaplar o‘rtasidagi mazmuniy aloqalar asosida xulosalarni ifodalash. 3. Matn mazmunini izohlab berish. 4. Turli tipdagi matnlardan foydalanish va alohida tavsiflarni belgilash.
Oliy	625 va undan yuqori	1. Matnning turli qismlaridagi murakkab ma’lumotlarni anglash va asoslash. 2. Matndagi ma’lumotlarni tushunish uchun aniq va noaniq elementlarni baholash va ahamiyatini tushuntirish. 3. Matnlar, xaritalar, illuystrasiyalar,diagrammalar va rasmlar kiritilgan materiallar asosida turli matnlardagi ma’lumotlarni umumlashtirish.

**3-sinf o‘qish darsligidagi “QISH ERTAGI” matni uchun
mahorat tavsiflari asosida topshiriqlar tuzish**

TOPSHIRIQLAR

1-topshiriq. Jonivorlar nima haqida suhbatlashdilar?

Mahorat tavsifi: matnning muayyan qismlarini ajratib ko‘rsatish va ulardan oddiy xulosalarni ifodalashda foydalanish, voqealar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni ko‘rsatish.

2-topshiriq. Tulkilar to‘g‘ri ish qildimi? Sababini yozing.

Mahorat tavsifi: matn tarkibining elementlarini ochib berish, qahramonlar xatti-harakatiga izoh berish.

3-topshiriq. Ertakdan qanday xulosa chiqardingiz?

Mahorat tavsifi: Oddiy xulosalarni ifodalashda foydalanish.

4-topshiriq. Ertakni qahramonlarni tahlil qiling.

Mahorat tavsifi: Matndagi savollarga qahramonlarni asosiy tavsiflari, ularning intilishlari va his- tuyg‘ularini izohlash orqali javob berish.

5-topshiriq. Ertakni qahramonlaridan xohlaganingizni rasmini chizing.

Mahorat tavsifi: Voqealar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni ko‘rsatish, matnning umumiy g‘oyasini aniqlash, matn tarkibining elementlarini ochib berish.

6-topshiriq. Do‘stlik haqidagi maqolni tahlil qiling.

Do‘stsiz boshim

Tuzsiz oshim.

Mahorat tavsifi: Matnda qo‘llangan til vositalarining xususiyatlari ustida birlamchi tahlil o‘tkazish.

7-topshiriq. Ertak qahramonlarini nomlarini yozib, ularning yaxshi va yomon jihatlarini ko‘rsating.

Mahorat tavsifi: Matndagi savollarga qahramonlarni asosiy tavsiflari, ularning intilishlari va his- tuyg'ularini izohlash orqali javob berish.

8-topshiriq. Test.

1. Qish faslida qaysi hayvon uch oy uyquda bo'ladi?

- A) Bo'ri
- B) Oq ayiq
- C) Tulki

2. Qish bilan bahor faslidagi bir xillikni aniqlang.

- A) Daraxtlar gullashi
- B) Quyosh chiqishi
- C) Yomg'ir yog'ishi

Mahorat tavsifi: Matndan misollar keltirgan holda, javoblarni asoslash.

9-topshiriq. Quyidagi matnlarga sarlovha toping.

Men issiq havoni sovtaman. Yerni sirlarni muzlataman. Men tufayli yaxmalaklar paydo bo'ladi. Tarnovlarda smalaklar osiladi.

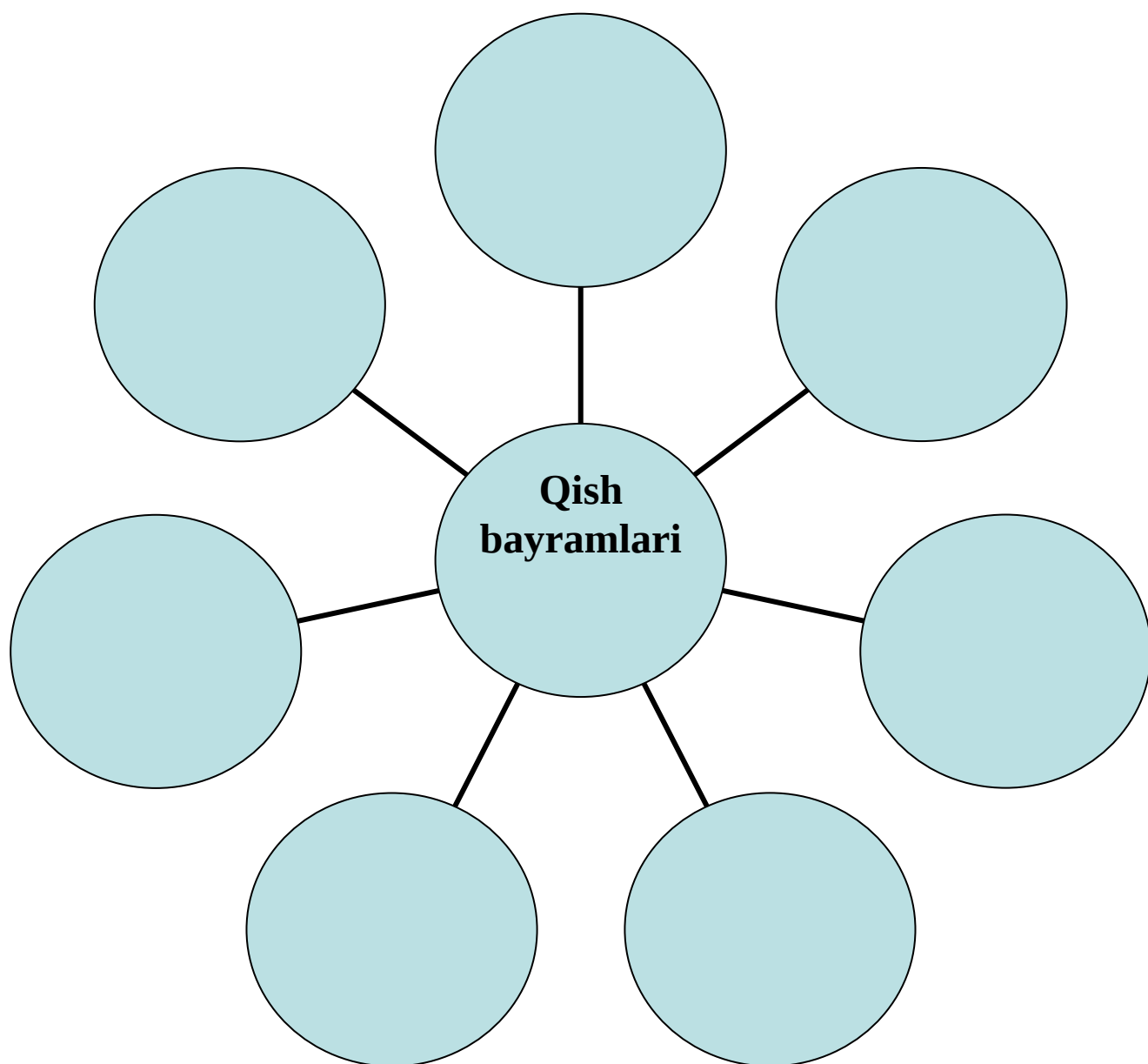
Men qish faslida dnyoga kelganman. hamma yoqni oq choyshab bilan o'rayman. Men yog'ganda bolalar, hatto kattalarham qorbo'ron o'ynaydi, qorbobo yasashadi. Qorxat yasashadi.

Men Ayozbobo va Qorparchalarning farzandiman. Tomlarning bo'g'otida qishning quyosh nurlarida yaltirab turaman. Bolalarga qo'shib o'ynay olmaganimdan ko'zlarimdan chak-chak ko'z

yoshlarim oqadi. Shu ko‘z yoshlarim bilan yerning dardlariga malham bo‘laman.

Mahorat tavsifi: Matnning asosiy g‘oyasini tushunish, yashiringan axborotlarni aniqlash va umumlashtirish.

10-topshiriq. Qish faslida nishonlandigan bayramlarni yozing.

Mahorat tavsifi: Voqealar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni ko‘rsatish

**4-sinf o‘qish darsligidagi “RUSTAM” matni uchun mahorat
tavsiflari asosida topshiriqlar tuzish**

TOPSHIRIQLAR

1-topshiriq. “Rustam” hikoyasi kim tomonidan hikoya qilingan?

A) Rustam

B) Onasi

C) Otasi

D) Faxri Erdinch.

Mahorat tavsifi: matnning asosiy g‘oyasini tushunish, yashiringan axborotlarni aniqlash va umumlashtirish.

2-topshiriq. Faxri Erdinch nega Rustamga achindi? Izohlang.

Mahorat tavsifi: matndagi savollarga qahramonlarni asosiy tavsiflari, ularning intilishlari va his- tuyg‘ularini izohlash.

3-topshiriq. Rustamning o‘ziga pul bermoqchi bo‘lgan kishiga “xuddi ozor chekkan qush kabi hurpayishining” sababi nimada? Izohlang.

Mahorat tavsifi: qahramonlar xatti-harakatiga izoh berish.

4-topshiriq. Rustamning qishloqda amakisi bor, lekin nega unga yordam bermaydi. Nima deb o‘ylaysiz? Fikringizni bayon eding.

Mahorat tavsifi: voqealar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni ko‘rsatish.

5-topshiriq. Rustam nega so‘ramasa ham o‘zi haqida ma’lumot berdi?

Mahorat tavsifi: qahramonlar xatti-harakatiga izoh berish.

6-topshiriq. Rustam “turmaga o‘t qo‘yaman” deb otasiga aytganda nima uchun otasi ham yig‘lab, ham kulib qo‘ydi?

Yig‘lashining sababi:

Kulishinining sababi:

Mahorat tavsifi: matndan misollar keltirgan holda, javoblarni asoslash.

7-topshiriq. Rustamning otasi nima uchun qamaldi? Qamalishiga nima sabab bo'ldi?

Mahorat tavsifi: matn tarkibining elementlarini ochib berish.

8-topshiriq. Rustamning har bir so'zida bolalarga xos bo'lmagan nima sezilib turardi?

A) Fermerlik.

B) Duradgorlik.

C) Tadbirkorlik.

D) Shifokorlik

Mahorat tavsifi: matnda qo'llangan til vositalarining xususiyatlari ustida birlamchi tahlil o'tkazish.

9-topshiriq. Rustamning yaxshi bola ekanligini unung qaysi gap-so'zlaridan bilish mumkin?

Mahorat tavsifi: matnda qo'llangan til vositalarining xususiyatlari ustida birlamchi tahlil o'tkazish.

10-topshiriq. Men matnga mana _____ larni qo'shgan bo'lar edim.

Mahorat tavsifi: matnning umumiy g'oyasini aniqlash.

11-topshiriq: Menda _____ taassurot qoldirdi.

Mahorat tavsifi: matnning muayyan qismlarini ajratib ko'rsatish va ulardan oddiy xulosalarni ifodalashda foydalanish.

12-topshiriq: Men hikoyadan _____ larni xulosa chiqardim...

Mahorat tavsifi: matnning muayyan qismlarini ajratib ko'rsatish va ulardan oddiy xulosalarni ifodalashda foydalanish.

TOPSHIRIQLAR

1-topshiriq. To‘maris nima uchun Forsiya podshohining taklifini rad etadi?

- A) Elchilarni jo‘natgani uchun
- B) Yetarlicha oltin bermaganligi uchun
- D) Jang qilish uchun
- E) O‘z yurtining qul bo‘lmasligi uchun

2-topshiriq. Ushbu gapni izohlang. “Elchilar bir-birlariga qarashga ham hayiqib, jim turib eshitmoqda edi.”

3-topshiriq. Kirning qancha askari hali To‘marisning javobini eshitmayoq bir tunda Oksdan kechib o‘tdi?

- A) 200 ming
- B) 300 ming
- C) 250 ming
- D) 150 ming

4-topshiriq. Kir bu yurtga kelib birinchi hayron bo‘lgan narsa nima?

- A) Xotin kishi podsholigiga
- B) Ular bo‘ysunmas ekanligiga
- C) Tillalari ko‘pligiga
- D) To‘marisning gapiga

5-topshiriq. Quyidagi so‘zlarga izoh bering.

Elchi - _____

Oks - _____

Qul - _____

Olampanoh - _____

Taklif - _____

6-topshiriq. Matndagi gaplar ketma-ketligini tartiblang.

(Katakchalarga raqamlarni yozing 1, 2, 3, 4, 5)

☐

Sizga ortga qaytishni maslahat berdi.

☐

Kir daryo naryog‘iga g‘azab bilan ko‘z tikdi.

☐

Kir uchun bir kun bir yilday sezildi.

☐

Massaget hech qachon birovga qul bo‘lmagan, bo‘lmaydi ham!

☐

“Bo‘ysunmas” deb nom chiqargan qancha ellarni bo‘ysundirdi.

7-topshiriq. “Biroq, bir o‘tinchimiz bor — Kir haliyam yomon niyatidan qaytib, qon to‘kmasdan iziga qaytgani ma’qul”. Matndagi ushbu fikrlar To‘marisning qanday insonligini anglatmoqda.

8-topshiriq. Vatan haqida maqollar yozing.

1. _____

2. _____

3. _____

9-topshiriq. Vatanimiz tinchligi uchun kurashgan yana qanday
ajdodlarimizni bilasiz?

10-topshiriq. Yurtning tinchligi uchun faqat qo'lga qurol olish shartmi?

11-topshiriq. Rivoyatning yakuni qanday tugadi deb o'ylaysiz?

12-topshiriq. To‘marisning vatanparvarligi qaysi jumalarda yaqqolroq namayon bo‘lgan? (Yaqqollik darajasini raqamlarda tartiblang).

☐ To‘maris biz ilgari ko‘rgan podshohlardan emas ekan. Urushaman, deyapti.

☐ Massaget hech qachon birovga qul bo‘lmagan, bo‘lmaydi ham!

☐ Mabodo, urushmoqchi ekan, unda o‘zidan ko‘rsin, jang maydoniga chiqsin.

☐ Uning mamlakatimizga ko‘z tikib kelganini yaxshi tushunib turibmiz.

☐ Biz ham urush qilishga, yovni qilich bilan qarshi olishga tayyormiz.

13-topshiriq. Rivoyatdan qanday xulosa chiqardingiz ?

14-topshiriq. Siz o‘zingizni vatanparvarman deb ayta olasiz. Fikringizni asoslab yozing.

15-topshiriq. Bahodirova Sarigulning yana qanday asarlarini bilasiz?

“NAVRO‘Z BAYRAMI” mavzusi uchun PIRLS topshiriqlari
tayyorlash

TOPSHIRIQLAR

1-topshiriq: “Navro‘z” bayramini nima uchun milliy bayram deymiz?

2-topshiriq: Matndan nimani eslab qoldingiz. Shularni yozing.

3-topshiriq: Test.

1. Qachon kun bilan tun teng bo‘ladi?
a) 1-yanvar b) 21-mart d) 1-sentabr
2. Navro‘z taomini aniqlang?
a) halim b) somsa d) norin
3. Bir yilda necha fasl bor?
a) 2 ta b) 3 ta d) 4 ta
4. Amir Temur qaysi faslda tug‘ilgan?
a) bahor b) qish d) yoz

4-topshiriq: Rasmga qarab “Navro‘z”da qilinadigan ishlarni yozing.

5-topshiriq: Har bir matnga sarlovha qo‘ying.

Bahor oylariga mart, aprel, may oylari kiradi. Bahorda gullar ochiladi, bulutli, quyoshli havo bo‘ladi, qushlar uchib keladi. Navro‘z bayrami nishonlanadi.

“Navro‘z” – yangi kun degani. O‘zbek xalqi 21- martda bu bayramni nishonlaydilar. Sumalak, halim, ko‘k somsalar pishiradilar, ezgu niyat qiladilar.

Sumalakni o‘choqda pishiradi, bug‘doyni ozgina o‘stirib, yanchib, undan sumalak tayyorlanadi, sumalakka yong‘oqlar, toshlar solinadi.

6-topshiriq: “Zinama-zina” usulidan foydalanib, gullarni ochilish tartibida joylashtiring.

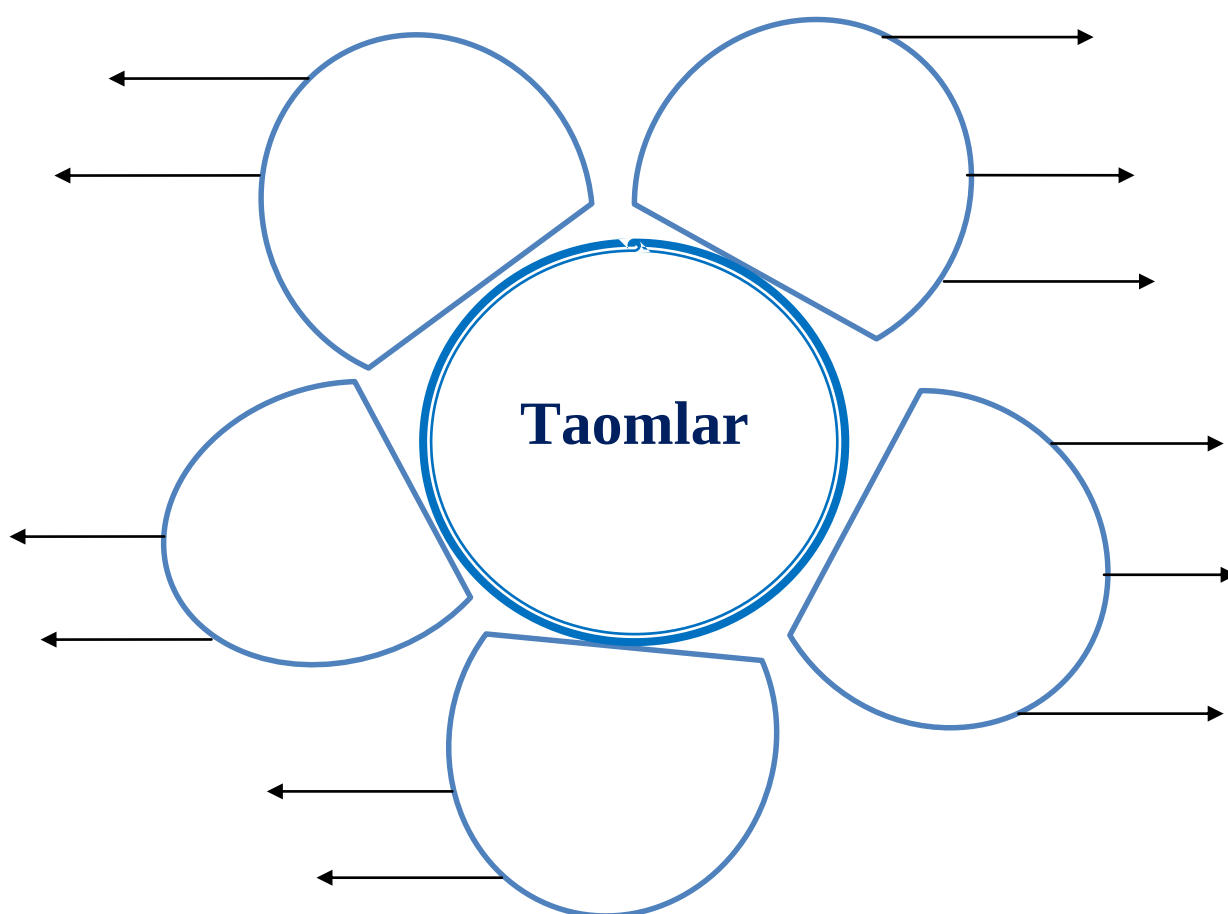
Atirgul, lola, qizgʻaldoq, boychechak, chuchmoma, binafsha.

7-topshiriq: Bahorda qanday bayramlar nishonlanadi ?

8-topshiriq: Gul barglariga bahoriy taomlarni va ularga ketadigan mahsulotlarni yozing.

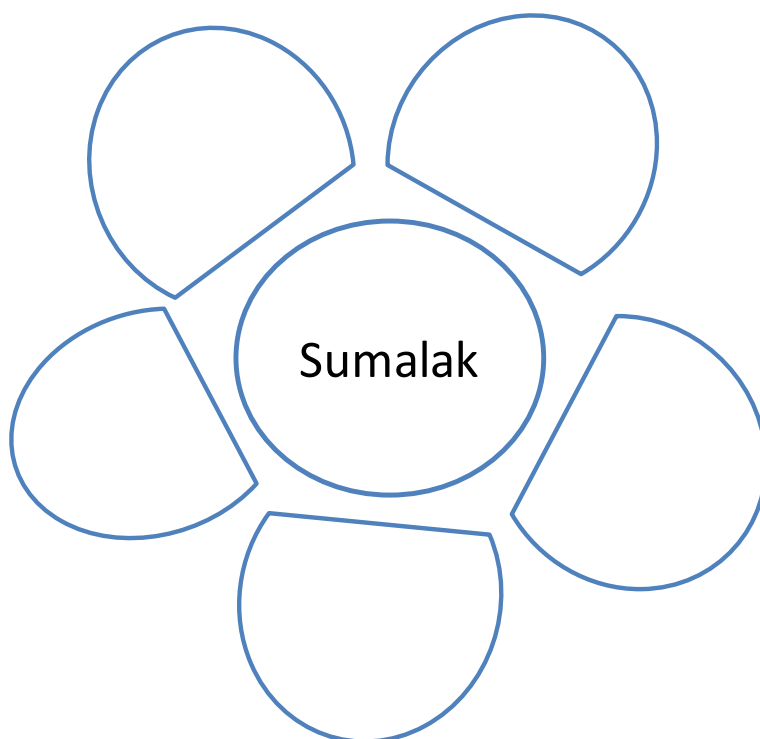

9-topshiriq: “Navro‘z” bayrami kuni bahor faslining nechanchi soatiga to‘g‘ri keladi?

 10-topshiriq: Nima uchun kun bilan tun teng bo‘ladi? Sababini yozing.

11-topshiriq: Gul barglariga sumalakka ketadigan mahsulotlarni va bu mahsulotlarning bugungi kundagi narxini yozing.

12-topshiriq: “Navro‘z” bayramining tarixi haqida nimalarni bilasiz?

Xulosa

Ta'lim sifati va ulardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash maqsadida amalga oshirilayotgan o'zbek ta'limini modernizatsiya qilish samaradorligi ko'p jihatdan har xil turdagi ta'lim natijalari bo'yicha tadqiqotlar doirasida olingan obyektiv ma'lumotlardan foydalanish darajasiga bog'liq.

Ushbu barcha tadqiqotlar ta'limning holati va uning o'zgarishi tendentsiyalari to'g'risida ma'lumot beradi, rejalashtirilgan va erishilgan natijalarni o'zaro bog'lash, ta'lim sifatini dunyoning boshqa mamlakatlari bilan taqqoslash va shu asosda hal qilinishi kerak bo'lgan eng muhim muammolarni aniqlash imkonini beradi. Ushbu tadqiqotlar natijalari amalga oshirilayotgan islohotlar yo'nalishini o'zgartirish va kelgusi yillarda ta'lim holatini prognoz qilish uchun ko'rsatma bo'lib xizmat qiladi.

Xalqaro PIRLS tadqiqoti eng yaxshi o'quv dasturlari va yosh o'quvchilarning o'qish qobiliyatlarini rivojlantirish tajribasi haqida noyob axborot materiallarini taqdim etadi. PIRLSga qatnashish O'zbekistonga boshlang'ich sinf o'quvchilari orasida o'qish qobiliyatlari darajasini mustaqil ravishda obyektiv baholash imkonini beradi. Bundan tashqari, O'zbekiston ta'limining ochiqligi va integratsiyalashuvi dunyoning yetakchi ta'lim tizimlarining xalqaro hamjamiyatiga integratsiyalashuvini ta'minlaydi.

PIRLS tadqiqotida O'zbekiston Respublikasining ishtirok etishi ta'lim sifatini oshirish, xalqaro miqyosda mamlakat nufuzini mustahkamlash bilan birga, o'quvchilar bilimni xalqaro talablar darajasiga olib chiqishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi «Ta’lim to‘g‘risida»gi Qonuni.2020-yil, 23-sentabr.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 - yil 8-dekabrdagi *“Xalq ta’limi tizimida ta’lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”*gi 997-sonli qarori
3. Sh.Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent –“O‘zbekiston” -2016.488 b.
4. Norpo‘latova X. “Ta’limni faollashtiruvchi metodlar”, Metodik qo‘llanma TermDU ilmiy kengashida ko‘rib chiqilib nashrga tavsiya qilingan, 2010 yil
5. Yo‘ldoshev J.G‘. Malaka oshirishning nazariy va metodologik asoslari (yoxud o‘qituvchi bo‘lish osonmi?). – T.: “O‘qituvchi”, 1998. – 208 b.
6. Ковалева Г.С., к.п.н., Красновский Э.А., к.п.н., Краснокутская Л.П., к.ф.-м.н., Краснянская К.А., к.п.н. Международная программа PISA. Примеры заданий по чтению, математике и естествознанию. Центр оценки качества образования ИОСО РАО, 2003 г.,
7. Вебинар: Оценка читательской грамотности в рамках международного исследования.PISA-2018 Москва,16-марта 2018 г.
8. G‘ulomov M. “Boshlang‘ich sinflar uchun ona tili o‘quv fanidan ko‘rgazmali qurollar” to‘plami. “El- Xolding”. 2003 yil.
9. Umarova M.va b.3-sinf o‘qish kitobi.O‘qituvchi.Toshkent-2019-yil
10. Matjonov S. va b. 4-sinf o‘qish kitobi.O‘qituvchi Toshkent-2017-y
11. Rabbonayeva D.T. **PIRLS tadqiqoti uchun topshiriqlar tayyorlash va ular ustida ishlash** texnologiyasi (2-qism). Uslubiy qo‘llanma - Samarqand viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o‘rgatish milliy markazi, 2022-yil

Elektron ta'lim resurslari

1. <http://www.multimedia.uz> ([http:// www.eduportal.uz](http://www.eduportal.uz)) -O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi huzuridagi Multimedia umumta'lim dasturlarini rivojlantirish markazi sayti.
2. [http:// www.rtm.uz](http://www.rtm.uz) – Respublika ta'lim markazi sayti
3. [http:// www.dtm.uz](http://www.dtm.uz) – Respublika test markazi sayti
4. <http://www.giy.uz> - Toshkent davlat pedagogika universiteti huzuridagi xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish hududiy markazi sayti.
5. <http://www.ziyonet.uz>. - Ijtimoiy axborot ta'lim portal.
6. <http://www.allbest.ru> – Internet resurslari elektron kutubxonasi

MUNDARIJA

Kirish.....	3
PIRLS tadqiqotida belgilangan mahorat tavsiflari.....	5
3-sinf o‘qish darsligidagi “QISH ERTAGI” matni uchun mahorat tavsiflari asosida topshiriqlar tuzish.....	9
4-sinf o‘qish darsligidagi “RUSTAM” matni uchun mahorat tavsiflari asosida topshiriqlar tuzish	16
Xulosa.....	23
Foydalanilgan adabiyotlar.....	25

RABBONAYEVA DILDORA TOLIPOVNA

**PIRLS TADQIQOTIDA BELGILANGAN
MAHORAT TAVSIFLARI**

Terishga berildi: ____01.2023 y.

Bosishga ruxsat berildi: ____ 03.2023 y.

Ofset bosma qog‘ozi. Qog‘oz bichimi 60x84 _{1/16}.

«Times» garniturası. Ofset bosma usuli.

1,5 bosma taboq

Adadi: 25 nusxa.

Buyurtma №__